

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๑๑๑๖ / ๕๕๑๑

กวก. 326
วันที่ 4 ก.ย. ๖๑
เวลา 16.00 น.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รหัสเรื่อง : ส28863
วันที่ : ๑5135/61
วันที่ : 04 ก.ย. 61 เวลา : 15:43

สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๙๖๒ ถนนกรุงเกษม กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๓ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ข้อเสนอโครงการเสริมสร้างศักยภาพของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี
๒. รายงานการประชุมคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ครั้งที่ ๘/๒๕๖๑
เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๑
๓. รายละเอียดของหน่วยงานของรัฐต้องเสนอพร้อมกับการขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี
ตามมาตรา ๒๗

ด้วย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำ
ข้อเสนอโครงการเสริมสร้างศักยภาพของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย
การเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๑) เรื่องที่ต้องใช้งบประมาณแผ่นดิน
นอกเหนือจากที่ได้รับอนุมัติไว้แล้วตามกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่าย
เพิ่มเติม ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) กำกับการบริหารราชการสำนักงานฯ ได้เห็นชอบ
ให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

สาระสำคัญของข้อเสนอโครงการเสริมสร้างศักยภาพของ สศช. มีรายละเอียด ดังนี้

๑. ความเป็นมา

๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดไว้ในมาตรา ๖๕
ให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็น
กรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้อง และบูรณาการเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมาย
ดังกล่าว และมาตรา ๒๗๕ (บทเฉพาะกาล) ให้คณะรัฐมนตรีจัดให้มีกฎหมายตามมาตรา ๖๕ ให้แล้วเสร็จ
ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญและดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติให้แล้วเสร็จ
ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับ รวมทั้งมาตรา ๒๕๙ บัญญัติให้การปฏิรูปประเทศเป็นไป
ตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติ
ทั้ง ๒ ฉบับขึ้นมา

๑.๒ การตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ (พ.ร.บ.
ยุทธศาสตร์ชาติฯ) และพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ (พ.ร.บ.
ปฏิรูปประเทศฯ) ซึ่งเป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญประกาศบังคับใช้แล้วตั้งแต่วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ ส่งผล
ให้มีการเพิ่มเติมบทบาทภารกิจของ สศช. อีกหลายด้าน กล่าวคือ มาตรา ๒๒ ของ พ.ร.บ. ยุทธศาสตร์ชาติฯ และ
มาตรา ๒๓ ของ พ.ร.บ. ปฏิรูปประเทศฯ กำหนดให้ สศช. ทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ

ยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูป มาตรา ๑๒ ของ พ.ร.บ.ยุทธศาสตร์ชาติฯ กำหนดให้ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรรมการ และเลขาธิการ สศช. เป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ นอกจากนั้น พ.ร.บ.ปฏิรูปประเทศฯ ได้กำหนดในมาตรา ๑๔ ให้เลขาธิการ สศช. แต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านได้ตามความเหมาะสม และมาตรา ๑๗ ให้เลขาธิการ สศช. ทำหน้าที่เป็นเลขานุการในการประชุมร่วมกันของประธานกรรมการปฏิรูปทุกคณะ รวมทั้งการกำหนดให้ สศช. ทำหน้าที่ในการจัดทำรายงานการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ภายใต้ร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับ ดังนั้น สศช. จึงจำเป็นต้องมีการปรับบทบาทอำนาจหน้าที่ รวมทั้งโครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับการปฏิบัติการที่เพิ่มเติมตามกฎหมายทั้งสองฉบับด้วย

๑.๓ บริบทการพัฒนาประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากและรวดเร็ว โดยการพัฒนา มีความเชื่อมโยงและซับซ้อนกันมากขึ้นทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ประกอบกับรัฐบาลปัจจุบัน ได้ให้ความสำคัญกับการบูรณาการการเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในมิติต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยตามรูปแบบ ประเทศไทย ๔.๐ เช่น การส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมของเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับประเทศไทย ๔.๐ เป็นต้น ในขณะเดียวกัน บทบาทการพัฒนาในเชิงพื้นที่ก็ทวีความสำคัญมากขึ้นในการเป็นปัจจัยขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคมของประเทศ การเปลี่ยนแปลงในบริบทการพัฒนาประเทศดังกล่าวส่งผลต่อการพัฒนาประเทศที่มีความเข้มข้นมากขึ้น ในขณะที่ทรัพยากรเพื่อการพัฒนามีข้อจำกัดมากขึ้น ดังนั้น กลไกภาครัฐ โดยเฉพาะหน่วยงานรัฐจะต้องมีการปรับบทบาทและภารกิจของหน่วยงานให้สามารถรองรับและทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าว เพื่อให้สามารถเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมายที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย สศช. จะต้องมีการปรับบทบาทครั้งใหญ่ เพื่อให้มีศักยภาพในการชี้ทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาว ระยะปานกลาง และระยะสั้นได้อย่างชัดเจน มีความสอดคล้องและบูรณาการกันในทุกระดับตั้งแต่ระดับยุทธศาสตร์ชาติ ระดับแผนพัฒนาเฉพาะด้าน ระดับการพัฒนาในพื้นที่ เมือง และภาค รวมทั้งต้องมีการประสานการขับเคลื่อนการพัฒนากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเชื่อมโยงกับการพัฒนาในประเทศอื่นๆ ที่เข้มข้นมากขึ้น นอกจากนี้ สศช. จะต้องมีบทบาทในการติดตามและประเมินผลการพัฒนาประเทศ ในระดับยุทธศาสตร์ ระดับนโยบาย ระดับโครงการขนาดใหญ่เพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาอย่างแท้จริง

ดังนั้น บทบาทภารกิจของ สศช. ในการวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้ม การเปลี่ยนแปลงในบริบทโลกและในประเทศ และการวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การพัฒนาประเทศต้องคำนึงถึงทางเลือกการดำเนินการ กระบวนการขับเคลื่อนที่มีลำดับความสำคัญก่อน-หลัง และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องที่ชัดเจนมากขึ้น

๑.๔ รัฐบาลมีความคาดหวังและมีนโยบายต่อการปรับบทบาทของ สศช. ดังนี้

๑) เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๐ นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรี ได้มอบนโยบายให้กับผู้บริหาร สศช. โดย สศช. จะต้องมีบทบาทในการชี้นำการพัฒนาในอนาคตของประเทศ ได้ ในลักษณะที่เป็นคลังสมองของประเทศ (Think Tank) เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาประเทศที่หน่วยงานต่างๆ ใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และมอบหมายให้แนวทางการดำเนินการการจัดตั้งสถาบันวิจัยของ สศช. ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานศึกษาวิจัยประเด็นการพัฒนาสำคัญๆ เพื่อสนับสนุนการกำหนดนโยบายพัฒนาประเทศ โดยอาจใช้รูปแบบของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

(Service Delivery Unit: SDU) ที่มีความคล่องตัว กระตือรือร้น มีคุณภาพ สามารถดึงดูดบุคลากรรุ่นใหม่มาร่วมทำงาน รวมทั้งสนับสนุนการยกระดับศักยภาพด้านการวิจัยและการวางแผนของเจ้าหน้าที่ สศช. ด้วย

๒) เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๐ และวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ นายสุวิทย์ เมษินทรีย์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้ประชุมหารือและให้นโยบายให้กับผู้บริหาร สศช. โดยเห็นควรให้ สศช. ใช้เครื่องมือนโยบายใหม่ ๆ ในกระบวนการจัดทำและบริหารนโยบายพัฒนาประเทศ เช่น Future Lab, Policy Lab, Government Lab หรือจัดตั้งหน่วยงานที่มีลักษณะคล้ายกับสำนักงานบริหารนโยบายของนายกรัฐมนตรี (Prime Minister Delivery Unit: PMDU) เพื่อช่วยในการคิดค้นนวัตกรรมทางนโยบาย ออกแบบกลไกและทดลองการขับเคลื่อนนโยบาย เพื่อผลักดันการดำเนินการไปสู่เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

๓) เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๑ นายกอบศักดิ์ ภูตระกูล รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ได้มอบนโยบายให้ สศช. ปรับบทบาทไปสู่การทำงานเชิงยุทธศาสตร์ และเป็นคลังสมอง (Think Tank) ของประเทศ โดยจะต้องปรับโครงสร้างและระบบการทำงานของหน่วยงาน ให้สามารถดึงดูดคนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถหลากหลายสาขาเข้าสู่หน่วยงาน พร้อมทั้งจัดตั้งหน่วยงานวิจัยของ สศช. เพื่อให้สนับสนุนการทำงานเชิงวิชาการและการเสนอแนะนโยบายที่รองรับอนาคตที่มีความผันผวนรวดเร็วได้

๑.๕ เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ แผนการปฏิรูปประเทศได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยมีข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินและคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ที่เสนอให้มีการปรับโครงสร้างหน่วยงานด้านการวางแผนพัฒนาประเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และให้ สศช. ในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เป็น ๑ ใน ๔ หน่วยงานนำร่องในการพัฒนาเป็น “กระทรวง/กรมพันธุ์ใหม่ (High Performance)” ในปี ๒๕๖๑ ซึ่งขณะนี้การปรับโครงสร้างของ สศช. ในส่วนของร่างพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแล้ว และอยู่ระหว่างขั้นตอนการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในส่วนของโครงการเสริมสร้างศักยภาพของ สศช. ตามข้อเสนอครั้งนี้ จึงเป็นการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางของแผนปฏิรูปประเทศด้วย

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๔ (๑๑) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๘ กำหนดให้การเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีให้รวมถึงเรื่องที่ต้องใช้งบประมาณแผ่นดิน นอกเหนือจากที่ได้รับอนุมัติไว้แล้วตามกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ดังนั้น ข้อเสนอแผนงานเสริมสร้างขีดความสามารถของ สศช. จึงเข้าข่ายเป็นเรื่องที่ต้องให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อดำเนินการต่อไป

๓. มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. (ให้มีกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ) และร่างพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. (ให้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ) รวม ๒ ฉบับ ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว และให้เสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

๓.๒ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแนวทางดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ตามที่สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเสนอ สำหรับค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ เห็นควรให้ปรับแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นลำดับแรกก่อน โดยให้ถือปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ส่วนค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในปีต่อ ๆ ไป ให้จัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อเสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามความจำเป็นและเหมาะสมต่อไปตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

๓.๓ เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๑ คณะรัฐมนตรีมีมติ (๑) อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ตามที่ สศช. เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้ความเห็นของรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) และความเห็นของกระทรวงการคลัง สำนักงาน ก.พ.ร. และสำนักงบประมาณไปประกอบการพิจารณาด้วย แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป (๒) รับทราบแผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบระยะเวลา และกรอบสาระสำคัญของกฎหมายลำดับรองที่ออกตามร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ตามที่ สศช. เสนอ (๓) อนุมัติหลักการร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ตามที่ สศช. เสนอ และให้ส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา แล้วดำเนินการต่อไปได้ (๔) เห็นชอบให้ยกเว้นการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๔ (เรื่อง การปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ) และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ (เรื่อง การชักชวนความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐ) และ (๕) มอบหมายให้ สศช. รับความเห็นของสำนักงบประมาณ และฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย

๓.๔ เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑ คณะรัฐมนตรีได้มีมติดังนี้ (๑) เห็นชอบร่างแผนการปฏิรูปประเทศ ทั้ง ๑๑ ด้าน ตามที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้วเมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ และ รายงานต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อทราบต่อไป (๒) เห็นควรกำหนดให้มีการจัดตั้งกลไกการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศในรูปแบบคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ในการประสานระหว่างรัฐบาลและคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผลักดันกิจกรรมการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วนภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศให้เกิดผลเป็นรูปธรรม (๓) ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับร่างแผนการปฏิรูปประเทศพิจารณาจัดทำแผนงาน/โครงการที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานของหน่วยงาน และเป็นแผนการดำเนินงานของหน่วยงานในระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) ให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับร่างแผนการปฏิรูปประเทศทั้ง ๑๑ ด้าน แล้วส่งไปยังสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ภายใน ๓ เดือน โดยให้ สศช. รวบรวมข้อมูลดังกล่าวเสนอต่อคณะกรรมการที่จะมีการจัดตั้งขึ้นเพื่อขับเคลื่อนร่างแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศให้ทุกภาคส่วนต่อไป และ (๔) ให้ สศช. เร่งดำเนินการจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ โดยมุ่งเน้นให้กลไกและวิธีการประเมินสามารถประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรมและไม่เป็นภาระของหน่วยงานมากจนเกินไป และนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาโดยเร็ว เพื่อให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็น

แนวทางและหลักเกณฑ์เพื่อถือปฏิบัติต่อไป และต่อมาเมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ แผนการปฏิรูปประเทศ ทั้ง ๑๑ ด้าน ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๓.๕ เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๑ คณะรัฐมนตรีได้มีมติ (๑) เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ที่แก้ไขเพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว ตามมติที่ประชุมระหว่างรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๑ ซึ่งแก้ไขตามประเด็นข้อสังเกตของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแล้ว และให้เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป (๒) ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปพิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. แล้วส่งร่างกฎกระทรวงดังกล่าวไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาต่อไป

๔. สารสำคัญ ข้อเท็จจริง และข้อกฎหมาย

๔.๑ ข้อเท็จจริงและการดำเนินงานที่ผ่านมา

๑) สศช. ได้ดำเนินการแก้ไขพระราชบัญญัติพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๑ และปรับโครงสร้างและอัตรากำลังของ สศช. ให้สอดคล้องกับภารกิจงานด้านยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศที่กำหนดในพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับ ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้วเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๑ โดยคณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (สกก.) ตรวจพิจารณาร่าง พ.ร.บ. โดยละเอียดอีกครั้ง ซึ่ง สกก. เห็นว่า การปรับแก้ไขจากร่าง พ.ร.บ. เดิม จะมีความสับสนมากกว่า จึงได้เสนอให้ยกร่าง พ.ร.บ. ใหม่ พร้อมทั้งปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยยกร่างเป็น “ร่างพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.” อีกทั้งมีการปรับแก้ไขกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สศช. เพื่อให้สามารถรองรับการปฏิบัติภารกิจตามบทบาทใหม่ตามร่าง พ.ร.บ. สศช. ด้วย

๒) เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๐ การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ คณะกรรมการได้หารือเรื่อง บทบาทและหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะกรรมการเห็นควรให้จัดการประชุมหารือร่วมกับผู้บริหารของสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ และเชิญประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) เข้าร่วมด้วย เพื่อหารือแนวทางผลักดัน สศช. ให้เป็นองค์กรคลังสมอง (Excellent Think Tank) ของรัฐบาลในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และแนวทางการจัดตั้งสถาบันวิจัยของ สศช.

๓) เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๐ ได้มีการประชุมหารือร่วมกันระหว่างคณะกรรมการ สศช. เลขาธิการ สศช. ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ผู้บริหารของสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วยฯ และผู้บริหาร สศช. โดยได้หารือเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การจัดตั้ง ภารกิจ โครงสร้าง และรูปแบบการดำเนินงานวิจัยของสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วยฯ และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดตั้งองค์กรคลังสมองของ สศช. ในอนาคต

๔.๒ เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ คณะกรรมการได้หารือเรื่อง แนวทางการผลักดัน สศช. ให้เป็นองค์กรคลังสมองด้านการพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยการจัดตั้งสถาบันวิจัยเพื่อสนับสนุนการทำงานของ สศช. โดยมีข้อเสนอทางเลือกรูปแบบการจัดตั้งสถาบันวิจัย ๕ ทางเลือก ได้แก่ (๑) การจัดตั้งส่วนงานปกติภายในหน่วยงาน (๒) การจัดตั้งส่วนงานกึ่งอิสระภายในหน่วยงาน (๓) การจัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ (Service Delivery Unit: SDU) (๔) การจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนภายใต้หน่วยงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนางานวิจัย (๕) การจัดตั้งมูลนิธิแยกจากหน่วยงานแม่ต้นสังกัดเพื่อดำเนินงานวิจัย ซึ่งกรรมการในที่ประชุมเห็นว่าควรจัดตั้งในรูปแบบมูลนิธิ โดย สศช. ควรศึกษาแนวทางการปรับมูลนิธิพัฒนาไทซึ่งเป็นองค์กรภายใต้ สศช. และให้นำเสนอประเด็นดังกล่าวเป็นข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป

๔.๓ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๑ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีมติเห็นชอบข้อเสนอโครงการเสริมสร้างศักยภาพของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และการจัดตั้ง “สถาบันนโยบายสาธารณะและการพัฒนา (Institute of Public Policy and Development)” ตามที่เสนอ โดยให้ สศช. เร่งเสนอข้อเสนอโครงการฯ ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ดังนี้ (๑) เสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณจำนวน ๑,๐๐๐ ล้านบาท เพื่อใช้ในการดำเนินโครงการเสริมสร้างศักยภาพของ สศช. สำหรับการดำเนินงาน ๔ ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕) และ (๒) ขอเพิ่มสาระให้มีสถาบันดังกล่าวใน สศช. ไว้ในร่างพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ที่ขณะนี้อยู่ระหว่างพิจารณาของคณะกรรมการ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ หากไม่สามารถดำเนินการดังกล่าวได้ ให้ใช้แนวทางการก่อตั้งในรูปแบบสถาบันภายใต้มูลนิธิพระยาสุริยานุวัตร (รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒)

๔.๔ สศช. ได้รับจัดสรรงบประมาณสำหรับภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยค่อนข้างจำกัด โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ สศช. ได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาวิจัย จำนวน ๑๔๐.๘๕๕ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๒๖ ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรรโดยรวมของหน่วยงาน (๕๓๗.๓๗๗๒ ล้านบาท) เท่านั้น ซึ่งงบประมาณดังกล่าวไม่เพียงพอสำหรับการศึกษา ค้นคว้าค้นคว้า และวิจัยในประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และด้านอื่นๆ ที่มีความหลากหลายซับซ้อนและมีพลวัตสูง และส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในอนาคตอย่างมาก รวมทั้งเป็นข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งความรู้เชิงลึกที่จำเป็นต่อการวางแผน ขับเคลื่อน ติดตาม และต่อยอดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังนั้น เพื่อให้ สศช. สามารถมีบทบาทโดดเด่นในการเป็นคลังสมองของประเทศที่สามารถเชื่อมโยงผลักดันนโยบายสู่การปฏิบัติจริงได้ (Pragmatic Think Tank) จำเป็นต้องมีงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินการด้านการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยนโยบายและประเด็นการพัฒนา โดยเฉพาะบริบทการพัฒนาประเทศในอนาคต การพัฒนาระบบ Big Data ของประเทศ การเชื่อมโยงองค์ความรู้กับต่างประเทศ รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ โดยรูปแบบการบริหารจัดการองค์การและงบประมาณจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้รวดเร็วตามสถานการณ์และบริบทต่างๆ ในแต่ละช่วงระยะเวลา

๕. ข้อวิเคราะห์

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และการปฏิรูปประเทศ เป็นกรอบในการพัฒนาประเทศ สศช. ได้ดำเนินการศึกษาหาแนวทางและรูปแบบที่เหมาะสมในโครงการเสริมสร้างศักยภาพของ สศช. เพื่อสนับสนุนบทบาทการทำงานของ สศช. ในอนาคต ให้สามารถเป็นคลังสมองของประเทศ (Think Tank) ได้อย่างแท้จริง โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

๕.๑ ประเด็นท้าทายของ สศช.

ปัจจุบัน สศช. กำลังเผชิญประเด็นท้าทายจากบริบทรอบด้าน ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ประกอบด้วย

๕.๑.๑ ความคาดหวังของทุกภาคส่วน ทั้งจากรัฐบาล หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ที่ต้องการให้ สศช. ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานที่เป็นสมองของประเทศ (Policy Think Tank) ในการชี้นำทิศทางการพัฒนาประเทศได้อย่างชัดเจนและแม่นยำ สามารถเสนอแนะข้อเสนอเชิงนโยบายต่อรัฐบาลในภาพรวมอย่างรอบด้าน และสามารถบูรณาการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปสู่ทิศทางที่กำหนดได้อย่างประสบความสำเร็จ

๕.๑.๒ สศช. ได้รับมอบหมายภารกิจเพิ่มเติมจากรัฐบาล ซึ่งเป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องในอนาคต คือ ภารกิจด้านยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ ที่ได้ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งในการปฏิบัติภารกิจนี้ สศช. จำเป็นต้องมีการศึกษาและสมรรถนะใหม่ๆ มากขึ้น

๕.๑.๓ ข้อจำกัดของระบบราชการ ในขณะที่ สศช. ได้รับความคาดหวังบทบาทสำคัญและได้รับการมอบหมายภารกิจใหม่จากรัฐบาล โครงสร้างและขั้นตอนการทำงานของ สศช. ยังคงอยู่ภายใต้ระบบราชการ ซึ่งมีข้อจำกัดในเรื่องความยืดหยุ่น และทรัพยากรในการบริหาร ทั้งด้านกำลังคนและงบประมาณจึงเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติภารกิจของ สศช. เพื่อไปสู่บทบาทและภารกิจที่คาดหวัง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการปรับโครงสร้างและระบบการบริหารองค์กรและบุคลากร รวมทั้งสร้างกลไกเสริมสร้างศักยภาพของ สศช. ที่มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว สามารถยกระดับสมรรถนะองค์กรให้เป็นหน่วยงานสมองของประเทศที่มีประสิทธิภาพสูงได้

๕.๒ ขั้นตอนการศึกษา

สศช. ได้ดำเนินการศึกษาหาแนวทางและรูปแบบที่เหมาะสมในการเสริมสร้างศักยภาพของ สศช. เพื่อสนับสนุนบทบาทการทำงานของ สศช. ในอนาคต โดยดำเนินการดังนี้

๕.๒.๑ วิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ (พ.ร.บ.ยุทธศาสตร์ชาติ) และพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ (พ.ร.บ.ปฏิรูปประเทศ) เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ใหม่ของ สศช. โดยการทำงานของ สศช. ในอนาคตจะต้องให้ความสำคัญกับอนาคตศึกษา (Futures Studies) และการมองอนาคตเชิงกลยุทธ์ (Strategic Foresight) เพื่อสนับสนุนการสร้างความคิดริเริ่มและนวัตกรรมของนโยบาย (Policy Initiation & Innovation) การวิเคราะห์นโยบาย (Policy Analysis) เพื่อให้สามารถเสนอแนะนโยบายที่ชัดเจน สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งประสานและผลักดันการขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ (Policy Advocate) บนพื้นฐานของการสร้างการมีส่วนร่วมและเป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วน อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน สศช. มีข้อจำกัด คือ มีภารกิจทั้งที่เป็นงานหลัก และงานเร่งด่วนที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล จำนวนมาก ในขณะที่กำลังคนมีจำกัด ดังนั้น การจัดตั้งสถาบันวิจัยฯ จึงเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนการทำงานของ สศช. โดยจะมีการทำงานร่วมกันกับ สศช. อย่างใกล้ชิด อีกทั้ง

ยังพื้นฐานในการเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยนโยบายให้กับบุคลากรของ สศช. ได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

๕.๒.๒ ศึกษาข้อมูล แนวทาง กฎหมายและระเบียบในการจัดตั้งสถาบันวิจัยฯ ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งรูปแบบของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ (Service Delivery Unit: SDU) องค์การมหาชน มูลนิธิ รวมทั้งศึกษาบทบาทและแนวทางการทำงานของมูลนิธิภายใต้ สศช. ในปัจจุบัน

๕.๒.๓ หาหรือกับหน่วยงานวิจัยอื่น ๆ ถึงรูปแบบ และแนวทางการดำเนินงาน จากหน่วยงานวิจัย ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการจัดตั้งสถาบันวิจัยฯ ของ สศช. โดยได้หารือกับสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ซึ่งได้รับความเห็นและข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ โดยเฉพาะปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors) ที่จะทำให้สถาบันวิจัยจะเติบโตและอยู่ได้อย่างยั่งยืน ต้องมีปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ (๑) มีผู้อำนวยการสถาบัน มีความรู้ความสามารถ มีภาวะผู้นำ (Leadership) และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Ownership) ขององค์กร รวมทั้งมีทักษะการบริหารองค์กรสมัยใหม่ แบบมืออาชีพ (๒) ผู้อำนวยการสถาบันควรมีส่วนร่วมในการออกแบบโครงสร้าง และจัดตั้งสถาบัน โดยควร ทาบทามผู้ที่จะเป็นผู้อำนวยการก่อนจัดตั้งสถาบัน (๓) มีความเป็นอิสระทางวิชาการ เพื่อดึงดูดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาทำงาน (๔) มีความมั่นคงทางการเงิน (Financial Security) และ (๕) ในช่วงเริ่มต้น ควรทำเล็กๆ ให้ประสบความสำเร็จแล้วค่อยขยายต่อไป (คิดให้ใหญ่ แต่เริ่มให้เล็ก)

๕.๓ เมื่อพิจารณาโดยรอบด้าน โดยคำนึงถึงการเสริมสร้างศักยภาพของสถาบันฯ ให้มีประสิทธิภาพในการทำงานสูง มีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ทันต่อสถานการณ์และบริบทต่างๆ สามารถดึงดูดองค์ความรู้และบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญสูง และสามารถสร้างผลงานที่เป็นมืออาชีพและเป็นที่ยอมรับในวงกว้าง จำเป็นต้องออกแบบโครงสร้างและการบริหารจัดการของสถาบันฯ ให้มีความมั่นคงทางการเงินอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการทำงานสนับสนุนภารกิจของ สศช. โดยเฉพาะภารกิจในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ จากการพิจารณาแนวทางการขอเพิ่มสาระให้มีสถาบันฯ ภายใต้ สศช. โดยกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ที่ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พบว่า รูปแบบการจัดตั้งสถาบันฯ ภายใต้ สศช. ซึ่งเป็นนิติบุคคล ไม่เป็นราชการ และไม่ใช่วิสาหกิจ แต่อยู่ภายใต้การกำกับของ สศช. ซึ่งเป็นอีกนิติบุคคลหนึ่งนั้น อาจมีข้อจำกัดทางกฎหมาย จึงควรใช้วิธีการจัดตั้งสถาบันวิจัยในรูปแบบสถาบันภายใต้มูลนิธิมากกว่า

๖. สาระสำคัญข้อเสนอโครงการเสริมสร้างศักยภาพของ สศช.

จากผลการวิเคราะห์และศึกษาแนวทางต่างๆ สศช. ได้จัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดตั้งสถาบันวิจัยฯ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการทำงานของของ สศช. สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

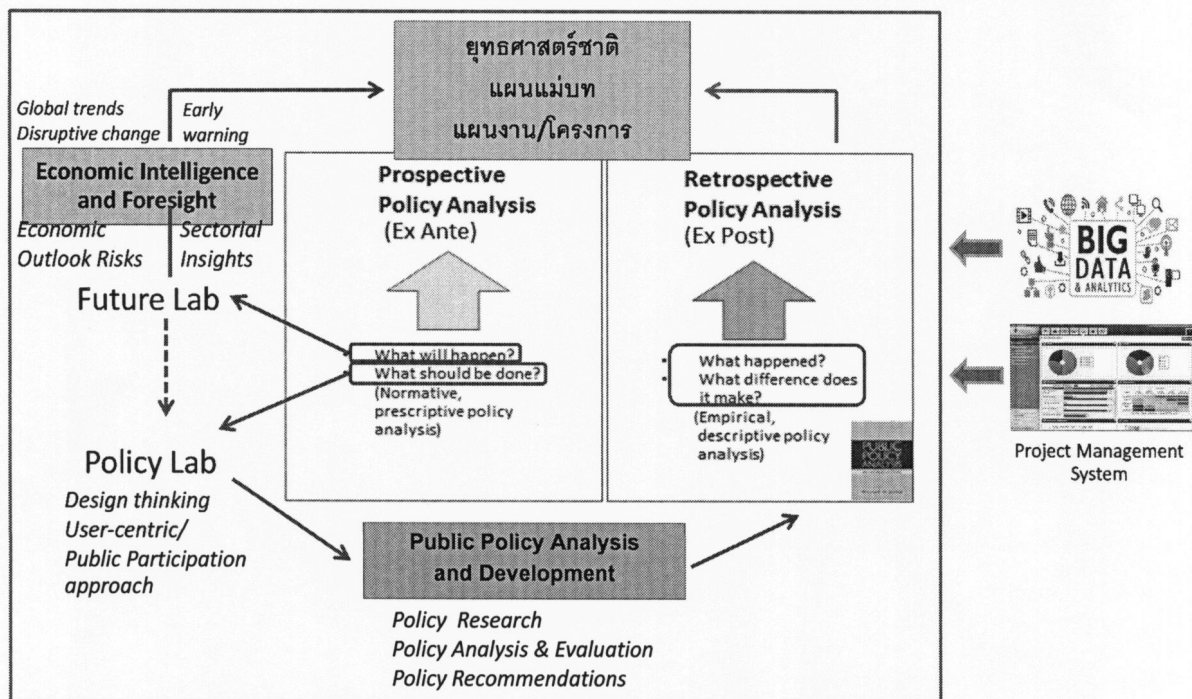
๖.๑ กรอบแนวคิดการพัฒนากลไกเสริมสร้างศักยภาพของ สศช.

เพื่อให้ สศช. มีศักยภาพในการสนองตอบบทบาทและภารกิจใหม่ที่เป็นที่คาดหวัง และเป็นหน่วยงานที่สามารถดำเนินการทั้งกระบวนการนโยบายตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การขับเคลื่อนนโยบายและการติดตามประเมินผลนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภารกิจในการวิเคราะห์นโยบายของ สศช. จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยน โดยเน้น ๒ ด้าน ประกอบด้วย (๑) การวิเคราะห์ก่อนการจัดทำนโยบาย (Prospective Policy Analysis) หรือที่เรียกว่า Ex-Ante ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกและประเด็นการ

เปลี่ยนแปลงสำคัญในอนาคตที่จะกระทบต่อโลกและประเทศไทย และมีการนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดหรือออกแบบนโยบาย แผน หรือแนวทางในการพัฒนาหรือเตรียมการสำหรับรองรับประเด็นในอนาคตเหล่านั้น และ (๒) การวิเคราะห์หลังการดำเนินนโยบาย (Retrospective Policy Analysis) หรือ Ex-post เป็นการติดตามและการประเมินผลการดำเนินการตามนโยบายและแผนที่ได้กำหนดไว้ เพื่อนำมาปรับปรุงหรือกำหนดนโยบาย แผน และแนวทางสำหรับการพัฒนาในระยะต่อไป ซึ่งบทบาทและภารกิจในส่วนนี้ สศช. ได้ดำเนินการมาโดยตลอดอยู่แล้ว

จากภารกิจการวิเคราะห์นโยบายใน ๒ ด้านดังกล่าว สศช. จำเป็นต้องพัฒนาระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อสนับสนุนกระบวนการวิเคราะห์ตลอดกระบวนการนโยบาย นอกจากนี้ สศช. จำเป็นต้องพัฒนากลไกการทำงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเพิ่มเติม คือ “สถาบันนโยบายสาธารณะและการพัฒนา (Institute of Public Policy and Development)” ซึ่งจะต้องทำงานร่วมกับ สศช. อย่างใกล้ชิด

กรอบแนวคิดการพัฒนากลไกเสริมสร้างศักยภาพของ สศช. มีรายละเอียดตามแผนภาพ

๖.๒ รูปแบบการจัดตั้งกลไกเสริมสร้างศักยภาพของ สศช.

จากกรอบแนวคิดดังกล่าว สศช. จึงเสนอรูปแบบกลไกในการสนับสนุนการเสริมสร้างศักยภาพของ สศช. คือ “สถาบันนโยบายสาธารณะและการพัฒนา (Institute of Public Policy and Development)” โดยดำเนินการในรูปแบบสถาบันภายใต้มูลนิธิพระยาสุริยานุวัตร ซึ่งเป็นมูลนิธิที่ สศช. ได้จัดตั้งและดำเนินการอยู่แล้ว เนื่องจากพระยาสุริยานุวัตรเป็นนักเศรษฐศาสตร์คนแรกของประเทศไทย และพิพิธภัณฑสถานพระยาสุริยานุวัตร ได้รับการอนุรักษ์เป็นโบราณสถานแห่งชาตินั้น เป็นที่ตั้งของสำนักงานฯ ในปัจจุบัน ดังนั้น การตั้งสถาบันฯ ภายใต้มูลนิธิดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างให้พระยาสุริยานุวัตรได้เป็นที่รู้จักจากบุคคลภายนอกมากขึ้น และจะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ด้านการเป็นหน่วยงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของ สศช. มากขึ้นด้วย ทั้งนี้ การดำเนินการจัดตั้งสถาบันฯ ภายใต้มูลนิธิดังกล่าว จะต้อง

ทำการปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมวัตถุประสงค์และกำหนดระบบการบริหารจัดการของมูลนิธิพระยาสุริยานุวัตรใหม่ เพื่อให้รองรับการทำงานของสถาบันฯ ต่อไป โดยมีสาระสำคัญของการจัดตั้งสถาบันฯ ดังนี้

๖.๒.๑ วัตถุประสงค์หลัก ประกอบด้วย (๑) ศึกษาวิจัยเพื่อการคาดการณ์สถานการณ์/แนวโน้มการพัฒนาในอนาคต (Foresight) และการวิจัยเชิงลึกรายสาขาการพัฒนา (Sectorial Insight) เพื่อเสนอประเด็นการพัฒนาประเทศในอนาคต (๒) พัฒนาระบบเตือนภัยทางเศรษฐกิจและสังคม (Early Warning) ของประเทศ (๓) พัฒนาวัดกรรมเชิงนโยบายหรือมาตรการสำหรับรองรับการพัฒนาในอนาคต (๔) เป็นศูนย์กลางขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศ ร่วมกับ กลุ่มขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (กลุ่ม ป.ย.ป.) ของส่วนราชการต่างๆ (๕) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์ (Data Analytics) เพื่อติดตามและประเมินผลความสำเร็จของนโยบายการพัฒนาประเทศที่สำคัญ โดยใช้ข้อมูล Big Data และข้อมูลจากระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) (๖) พัฒนาผู้บริหารในการเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ รวมทั้งยกระดับศักยภาพของบุคลากรของ สศช. ให้สามารถทำงานวิจัยเชิงนโยบายเชิงลึก ที่มีการใช้ข้อมูลรอบด้านและเทคนิคการวิเคราะห์สมัยใหม่ (๗) สร้างเครือข่ายทางวิชาการกับหน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ เช่น World Bank, OECD, ADB, IMD, WEF, IMF เพื่อสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพด้านวิชาการและการวิจัยนโยบายของสถาบันฯ และของ สศช.

๖.๒.๒ พันธกิจและผลงานที่คาดหวังจากสถาบัน

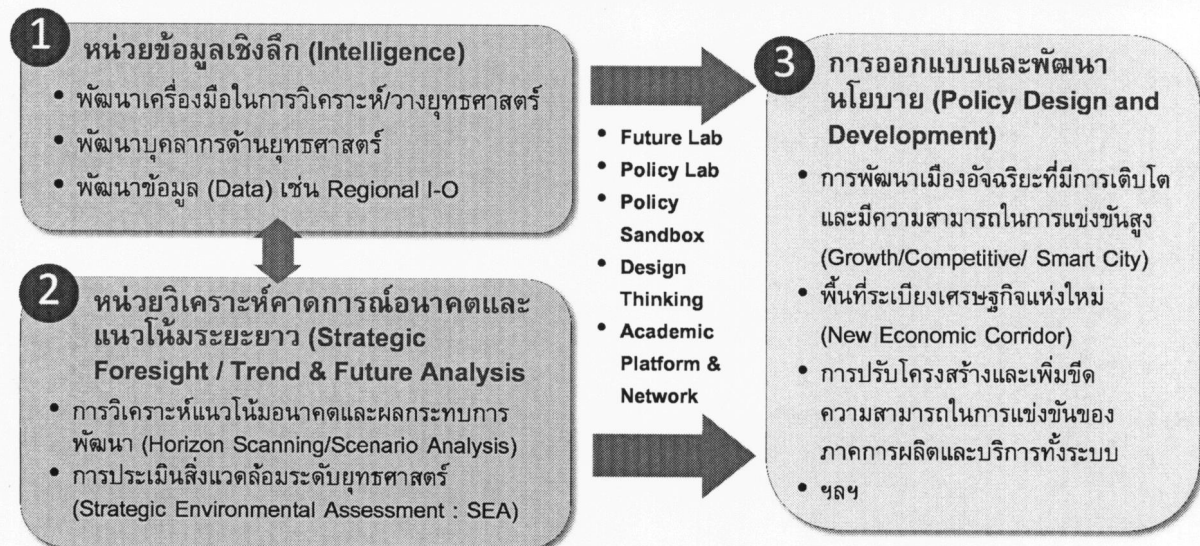
จากกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันฯ นโยบายสาธารณะและการพัฒนา ได้กำหนดพันธกิจที่สำคัญของสถาบันฯ ๓ พันธกิจ คือ

๑) พันธกิจที่ ๑ สร้างฐานสำหรับการวิเคราะห์วิจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมเชิงลึก (Intelligence) โดย (๑) พัฒนาเครื่องมือในการวิเคราะห์และกำหนดยุทธศาสตร์ (๒) พัฒนาศูนย์กลางข้อมูลยุทธศาสตร์ และ (๓) พัฒนาข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์และระบบข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เช่น Regional Input-Output Data แบบจำลองระบบการคมนาคมขนส่ง (Transportation Model) ข้อมูลและแบบจำลองการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานไทย เครื่องมือและระบบการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) โดยเชื่อมโยงกับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น โดยการดำเนินพันธกิจนี้จะทำให้เกิดการพัฒนาระบบข้อมูล เครื่องมือการวิเคราะห์และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ สำหรับการวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อทำงานสนับสนุนการทำงานของ สศช. และของประเทศต่อไป

๒) พันธกิจที่ ๒ วิเคราะห์คาดการณ์แนวโน้มอนาคตและผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (Strategic Foresight / Trend and Future Analysis) โดยการใช้ประโยชน์จากเครื่องมือและข้อมูลที่ได้พัฒนาจากพันธกิจที่ ๑ ในการวิเคราะห์ทิศทางสถานการณ์และแนวโน้มของบริบทต่างๆ ในโลก ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี กฎระเบียบโลก รวมทั้งผลกระทบของบริบทหรือปัจจัยเหล่านั้นที่จะมีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เช่น การวิเคราะห์ภาพอนาคต (scenario) การเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลจากการดำเนินนโยบายของรัฐและการพัฒนาพื้นที่เฉพาะต่างๆ ของประเทศไทยใน ๒๐ หรือ ๓๐ ปีข้างหน้า โดยการดำเนินพันธกิจนี้จะส่งผลให้มีผลการวิเคราะห์เชิงลึกที่สามารถสะท้อนและคาดการณ์ภาพอนาคต ใช้เตือนภัยทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งระบุหรือชี้ประเด็นการพัฒนาที่จะรองรับการพัฒนาประเทศในอนาคตได้

๓) พันธกิจที่ ๓ การออกแบบและการพัฒนานโยบายสาธารณะ (Policy Design and Development) โดยนำผลการวิเคราะห์และข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการตามพันธกิจที่ ๑ และ ๒ มากำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย/แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยมุ่งเน้นประเด็นนโยบายการพัฒนาที่สำคัญและมีผลกระทบต่อการยกระดับประเทศไทยไปสู่ประเทศรายได้สูง ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี เช่น การพัฒนาเมืองอัจฉริยะที่มีการเติบโตและมีความสามารถในการแข่งขันสูง การสร้างและพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจแห่งใหม่ (New Economic Corridor) เพื่อกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจในภูมิภาคและลดความเหลื่อมล้ำ การปรับโครงสร้างการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการของประเทศทั้งระบบ เป็นต้น โดยผลการดำเนินการตามพันธกิจนี้ จะช่วยสนับสนุนให้การกำหนดนโยบายของรัฐบาลมีการออกแบบที่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศในระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาวได้อย่างเหมาะสม ชัดเจน และสามารถขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

พันธกิจหลักของสถาบันนโยบายสาธารณะและการพัฒนา (Institute of Public Policy and Development)

ทั้งนี้ ในการดำเนินพันธกิจนี้ให้บรรลุเป้าหมาย สถาบันฯ จะต้องมีการพัฒนาและใช้เครื่องมือหรือวิธีการใหม่ๆ อาทิ การทำ Policy Lab & Sandbox กระบวนการ Design Thinking สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ มาใช้ด้วย มีการสร้างเวทีในการทำงาน (Platform) เชิงวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิชาการร่วมกับนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งต้องมีการร่วมกันอย่างเป็นพันธมิตรกับองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ เช่น OECD World Bank ฯลฯ เพื่อเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับนานาชาติ เพื่อยกระดับศักยภาพในการวิเคราะห์วิจัยเชิงนโยบายในการพัฒนาประเทศของสถาบันฯ และของ สศช. ด้วย

๖.๒.๓ โครงสร้างและรูปแบบการบริหารของสถาบัน

๑) โครงสร้าง

๑.๑) กำหนดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาของสถาบันนโยบายสาธารณะและการพัฒนา และคณะกรรมการบริหารสถาบันฯ มีหน้าที่และองค์ประกอบดังนี้

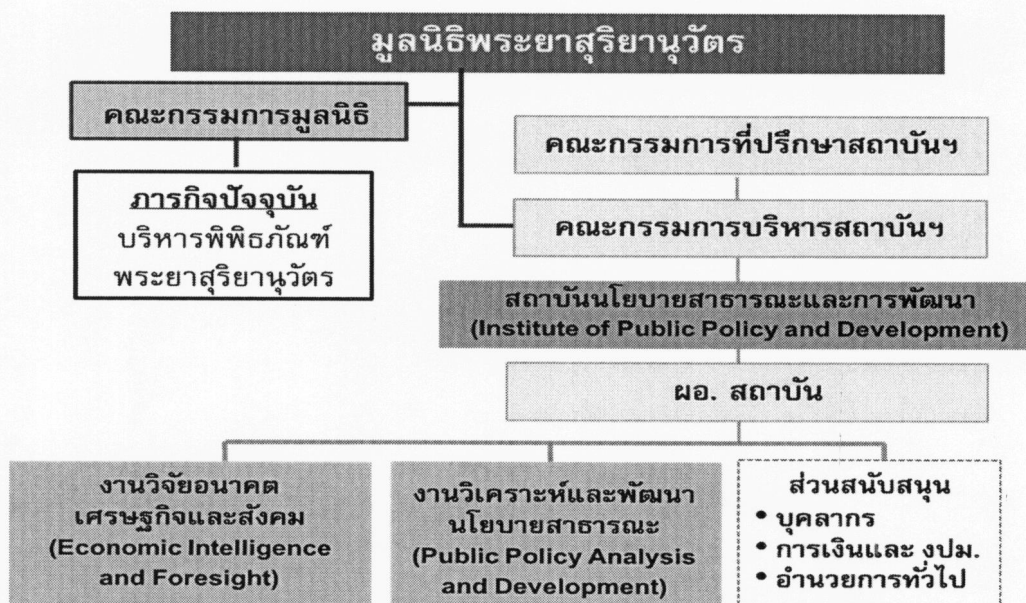
(๑) คณะกรรมการที่ปรึกษาของสถาบันฯ มาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในวงกว้าง แต่งตั้งโดยคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการบริหารสถาบันฯ เกี่ยวกับประเด็นเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งสถาบันควรทำการศึกษาวิจัยเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศในอนาคต

(๒) คณะกรรมการบริหารสถาบันฯ มีเลขาธิการ สศช. เป็นประธานกรรมการ และให้เลขาธิการ สศช. แต่งตั้งกรรมการจากผู้เชี่ยวชาญภายในหรือภายนอก สศช. ก็ได้ มีหน้าที่กำกับนโยบาย แผนงานและการปฏิบัติงาน รวมทั้งกำหนดกฎระเบียบด้านการบริหารงานบุคคล และงบประมาณของสถาบันฯ

๑.๒) ให้คณะกรรมการบริหารสถาบันฯ สรรหาผู้อำนวยการสถาบันฯ ที่มาจากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางวิชาการ และเป็นมืออาชีพในการบริหารจัดการ เพื่อทำหน้าที่บริหารงานของสถาบันฯ สรรหาบุคลากรจากภายนอกมาทำงานในสถาบันฯ กำหนดแนวทางและวิธีการในการทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันฯ และเจ้าหน้าที่ สศช. เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพด้านวิชาการและการวิจัยพัฒนาของ สศช. ต่อไป

สรุปรายละเอียดของโครงสร้างการบริหารงานของสถาบันฯ ตามแผนภาพด้านล่าง

โครงสร้างการบริหาร

๒) การบริหารจัดการ

๒.๑) ด้านงบประมาณ รูปแบบการบริหารจัดการด้านงบประมาณของสถาบันนโยบายสาธารณะและการพัฒนา ประกอบด้วย ๒ กระบวนการ คือ (๑) การเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณ โดยเสนอขอรับการจัดสรรกรอบเงินงบประมาณในภาพรวมต่อคณะรัฐมนตรี และจัดทำรายละเอียดแผนงบประมาณและแผนงาน/โครงการ เสนอต่อสำนักงบประมาณเพื่อเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณในแต่ละปีภายใต้กรอบเงินดังกล่าว โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารสถาบันฯ ก่อนจะเสนอต่อ สศช. รวบรวมเป็นงบประมาณหมวดเงินอุดหนุน บรรจุในคำของบประมาณประจำปีของ สศช. ต่อสำนักงบประมาณ (สงป.) ตามกระบวนการงบประมาณตามปกติ และ (๒) การใช้งบประมาณ เมื่อ สศช. ได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปีแล้ว สศช. จะจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนรายปีให้แก่สถาบันฯ ตามที่ได้รับจัดสรร ซึ่งการใช้จ่ายงบประมาณของสถาบันฯ จะดำเนินการตามระเบียบการใช้จ่ายงบประมาณที่สถาบันฯ กำหนด โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารสถาบันฯ ทำให้การบริหารจัดการด้านงบประมาณมีความคล่องตัว

๒.๒) ด้านการกำหนดโจทย์การวิจัย/ภารกิจของสถาบันฯ มาจาก ๒ แหล่ง คือ (๑) ดำเนินการตามโจทย์/ภารกิจที่คณะกรรมการบริหารสถาบันฯ มอบหมายหรือกำหนด ซึ่งเลขานุการ สศช. ในฐานะที่เป็นประธานคณะกรรมการบริหารสถาบันฯ สามารถกำหนดทิศทางการวิจัยและกำกับดูแลการทำงานของสถาบันฯ ได้ และ (๒) สถาบันฯ สามารถเสนอประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งควรทำการวิจัยเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการบริหารสถาบันฯ พิจารณานุมัติให้วิจัยในเรื่องดังกล่าวได้ เพื่อให้บุคลากรในสถาบันฯ มีอิสระด้านวิชาการ สามารถดำเนินการในประเด็นที่สำคัญและเป็นที่สนใจของสาธารณชน

๒.๓) ด้านบุคลากรและค่าตอบแทน มีแนวทางการสรรหาบุคลากรและการกำหนดค่าตอบแทน ดังนี้

(๑) ผู้อำนวยการสถาบันฯ มาจากการสรรหาจากบุคคลภายนอก สศช. โดยคณะกรรมการบริหารสถาบันฯ เป็นผู้สรรหา และมีการทำสัญญาจ้างที่มีการกำหนดระยะเวลาในการจ้างที่แน่นอน และมีค่าตอบแทนสูงเทียบเท่าเอกชนหรือบริษัทที่ปรึกษารายใหญ่ ทั้งนี้ ผู้อำนวยการสถาบันฯ จะต้องได้รับการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นประจำทุกปี โดยผู้อำนวยการจะทำหน้าที่บริหารจัดการสถาบันฯ รวมทั้งจัดทำระเบียบด้านการบริหารงานองค์กรด้านต่างๆ อาทิ ด้านบริหารบุคลากร ด้านการเงินและการงบประมาณ ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ฯลฯ เพื่อเสนอให้คณะกรรมการบริหารสถาบันฯ พิจารณาให้ความเห็นชอบ

(๒) ผู้อำนวยการส่วนวิจัย จำนวน ๒ อัตรา และผู้อำนวยการส่วนสนับสนุน จำนวน ๑ อัตรา โดยสรรหาจากบุคคลภายนอกที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางวิชาการ มีทักษะด้านการบริหารจัดการที่เป็นมืออาชีพ โดยมีค่าตอบแทนสูงเทียบเท่าเอกชนหรือบริษัทที่ปรึกษา รายใหญ่ เพื่อเป็นหัวหน้าทีมนักวิจัย ๒ ทีม ตามภารกิจสำคัญของสถาบันฯ คือ งานวิจัยอนาคตเศรษฐกิจและสังคม (Economic Intelligence and Foresight) และงานวิเคราะห์และพัฒนานโยบายสาธารณะ (Public Policy Analysis and Development) และเป็นหัวหน้าทีมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกภายในของสถาบันฯ

(๓) **เจ้าหน้าที่/นักวิจัย** จากการสรรหา ๒ แนวทาง คือ

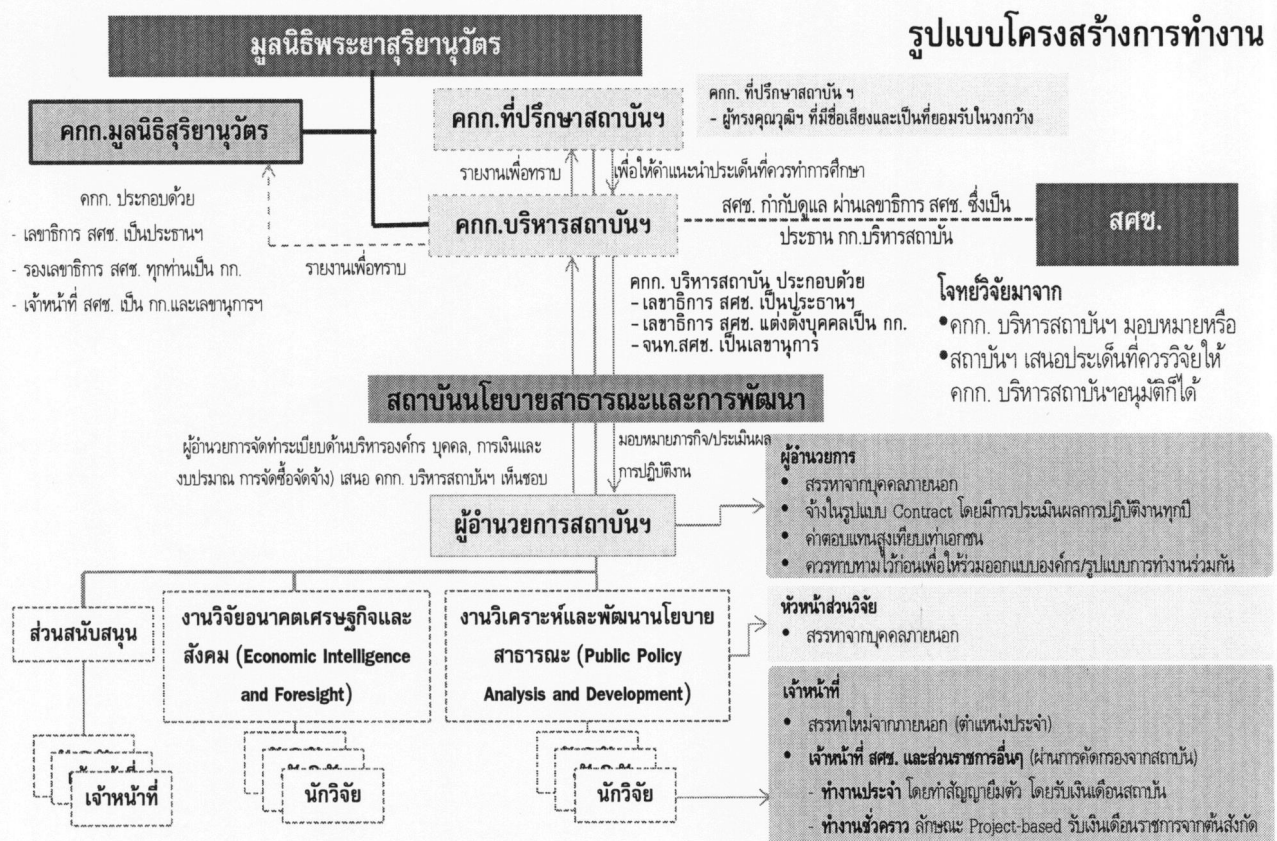
(๓.๑) **เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเต็มเวลา** สรรหาใหม่

จากบุคคลภายนอก สศช. โดยเป็นการจ้างระบบสัญญาจ้าง (contract) ที่มีการกำหนดระยะเวลาจ้างชัดเจน และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี หากหมดสัญญาจ้างและมีผลการประเมินดี ก็จะมีการพิจารณาต่อสัญญาจ้าง ได้รับเงินเดือนค่าตอบแทนสูงเทียบเท่าเอกชน

(๓.๒) **เจ้าหน้าที่จาก สศช. และส่วนราชการอื่น**

แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ (๑) **กลุ่มปฏิบัติงานเต็มเวลา** โดยมีระยะเวลาการทำงานกำหนดไว้ชัดเจน ซึ่งสถาบันฯ จะคัดเลือกจากเจ้าหน้าที่จาก สศช. หรือหน่วยงานราชการอื่นที่มีศักยภาพสูง โดยมีการประเมินความรู้ความสามารถตามแนวทาง วิธีการและหลักเกณฑ์ที่สถาบันฯ กำหนด เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับการทำงานของสถาบันฯ มากที่สุด ทั้งนี้ เพื่อเป็นยกระดับศักยภาพของบุคลากรภาครัฐผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงานวิจัยที่เข้มข้น โดยใช้ “พระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์การส่งให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานทำการซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐” เพื่อยืมตัวข้าราชการไปปฏิบัติงานในสถาบันฯ เต็มเวลา ซึ่งในช่วงการปฏิบัติงานในสถาบันฯ จะได้รับค่าตอบแทนจากสถาบันฯ ตามอัตราที่สถาบันฯ กำหนด และ (๒) **กลุ่มปฏิบัติงานชั่วคราวเป็นรายโครงการ (ลักษณะ Project Based)** โดยเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันฯ และ สศช. หรือหน่วยงานอื่นๆ ในประเด็นการวิจัยที่มีการตกลงร่วมกัน โดยข้าราชการที่มาทำงานในโครงการวิจัยนั้น ยังคงทำงานตามปกติที่หน่วยงานต้นสังกัด แต่มีการแบ่งเวลาดำเนินงานบางส่วนเพื่อทำงานในโครงการวิจัย โดยข้าราชการนั้น ๆ ได้รับเงินเดือนราชการจากต้นสังกัดตามปกติ

สรุปรายละเอียดของการบริหารจัดการด้านรูปแบบการบริหารงานด้านต่างๆ ตามแผนภาพด้านล่าง

๖.๓ ข้อเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณสำหรับบริหารจัดการโครงการเสริมสร้างศักยภาพของ สศช.

สศช. ได้ประมาณการงบประมาณที่คาดว่าจะต้องใช้ในการจัดตั้งสถาบันนโยบายสาธารณะและการพัฒนา และบริหารงานโครงการเสริมสร้างศักยภาพของ สศช. ภายใต้กรอบวงเงิน ๑,๐๐๐ ล้านบาท สำหรับการดำเนินการ ๔ ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) แบ่งเป็น ๔ แผนงานหลัก ดังนี้

๖.๓.๑ แผนงานการสร้างฐานสำหรับการวิเคราะห์วิจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมเชิงลึก (Intelligence) เป็นแผนงานเพื่อวางรากฐานและเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านข้อมูลเชิงลึกและหลากหลายมิติที่มีความจำเป็นสำหรับการวิเคราะห์วิจัยประเด็นการพัฒนาที่พลวัตสูงและคาดการณ์ได้ยากในอนาคต ประกอบด้วย ๕ โครงการ วงเงินงบประมาณ ๕๑๐ ล้านบาท ได้แก่

๑) โครงการพัฒนาเครื่องมือและระบบการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบายทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น ข้อมูลและเครื่องมือสำหรับการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment : SEA) ซึ่งเป็นภารกิจที่นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้ สศช. ร่วมกับสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) ให้เป็นที่ยอมรับและได้รับการนำมาใช้เป็นกรอบในการวางแผนพัฒนาประเทศ เนื่องจาก SEA เป็นกระบวนการศึกษาวิเคราะห์ ประเมินศักยภาพ และขีดความสามารถในการรองรับของสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่การพัฒนานโยบาย แผนและแผนงาน โดยบูรณาการทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และเปรียบเทียบทางเลือกในการตัดสินใจ ซึ่งทำให้การตัดสินใจนั้นมีคุณภาพ รอบคอบ โปร่งใส และมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งในปัจจุบันได้มีการกำหนดให้ต้องจัดทำ SEA ในระยะเริ่มแรกไว้ ๓ ประเภท ได้แก่ (๑) รายสาขา ได้แก่ ด้านคมนาคม ด้านพลังงานและปิโตรเลียม ด้านการพัฒนาทรัพยากรแร่ (๒) เชิงพื้นที่ – ผังเมือง แผนบริหารจัดการลุ่มน้ำ แผนพัฒนาพื้นที่เฉพาะ/พื้นที่พิเศษ แผนพัฒนานิคมอุตสาหกรรม และ (๓) แผน/แผนงานในรายสาขา/เชิงพื้นที่/โครงการขนาดใหญ่ ตามความเห็นของคณะกรรมการระดับนโยบายของหน่วยงานรัฐ ซึ่งการกำหนดแผน/แผนงานดังกล่าวยังไม่รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลและเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์เพื่อจัดทำ SEA มีจำนวนมาก หลากหลาย ขอบเขตกว้างและลึก ประกอบกับข้อจำกัดด้านบุคลากรและองค์ความรู้ด้าน SEA และฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก จึงจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาระบบข้อมูลและเครื่องมือการวิเคราะห์ SEA ขึ้นในสถาบันฯ เพื่อสนับสนุนการทำงานของ สศช. ดังกล่าว

๒) โครงการพัฒนาแบบจำลองหรือระบบเตือนภัยทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่มีรองรับพลวัตที่รวดเร็ว แม่นยำ และมีประสิทธิภาพสูง ซึ่งระบบนี้จะมีความทันสมัย ทันต่อสถานการณ์ สามารถประมวลผลข้อมูลในเชิงกว้างและเชิงลึกที่มีความสลับซับซ้อน และการแปลผลที่สามารถสะท้อนหรือระบุประเด็นที่ควรให้ความสำคัญในอนาคตระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาวในหลายมิติได้อย่างชัดเจน

๓) โครงการจัดหาข้อมูลเชิงลึกและเครื่องมือการพัฒนาแบบจำลองด้านเศรษฐกิจและสังคมในภาพรวมและรายสาขา ที่มีลักษณะเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างประเทศ (International Benchmarking) มีการเจาะลึกเชิงโครงสร้างการผลิต แรงงาน สภาพปัญหาารายสาขาของภาคการผลิตและบริการสำคัญของประเทศต่าง ๆ ในโลก ข้อมูลเทคโนโลยีเชิงลึกและผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในมิติต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น ข้อมูลและแบบจำลองระบบการคมนาคมขนส่ง

(Transportation Model) ข้อมูลปัจจัยการผลิตระดับภูมิภาค (Regional Input-Output) ซึ่งต้องจัดหาจากองค์กรระหว่างประเทศ สถาบันการศึกษาหรือสถาบันวิจัยระดับโลก บริษัทที่ปรึกษาชั้นนำระดับโลก เช่น World Bank IMD WEF McKinsey MIT Frost & Sullivan เป็นต้น โดยการพัฒนาข้อมูลและแบบจำลองในการคาดการณ์และวิเคราะห์กิจกรรมทางเศรษฐกิจในอนาคต โดยเฉพาะที่สามารถสะท้อนผลกระทบจากการพัฒนาในระดับพื้นที่ หรือระหว่างภูมิภาค (Inter-regional) ตลอดจนระดับกลุ่มภูมิภาค (Multi-regional) จะช่วยให้การติดตาม ศึกษา วิเคราะห์ และประมาณการเศรษฐกิจ ทั้งในระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว สามารถตอบโจทย์การพัฒนาและแก้ปัญหาเฉพาะพื้นที่ได้อย่างชัดเจน อันจะช่วยลดความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบท ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีด้วย

๔) โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้และทักษะรองรับการเป็นนักกลยุทธ์ที่มีความสามารถในการวิเคราะห์การพัฒนาในอนาคตได้อย่างลุ่มลึก เช่น ความรู้และทักษะด้านการวิเคราะห์อนาคตเชิงกลยุทธ์ (Strategic Foresight Analysis) การคิดวิเคราะห์เชิงระบบและเชิงพลวัตของระบบ (System Thinking/System Dynamics) ตลอดจนทักษะในการใช้เครื่องมือใหม่ ๆ ในการวิเคราะห์และขับเคลื่อนนโยบาย เช่น Policy Lab, Future Lab เป็นต้น โดยรูปแบบการพัฒนาจะมีลักษณะผสมผสาน ทั้งการให้ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญระดับโลก ศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งการฝึกปฏิบัติในการใช้เครื่องมือวิเคราะห์ต่างๆ เพื่อให้สามารถใช้ดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในส่วนนี้ จะดำเนินการทั้งกับเจ้าหน้าที่ของสถาบันฯ และเจ้าหน้าที่ สศช. เพื่อให้เกิดการยกระดับสมรรถนะของ สศช. โดยรวมด้วย

๕) โครงการพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดเพื่อการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งจะสนับสนุนภารกิจของ สศช. ในการฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน โดยปัจจุบันมีองค์การระดับโลกที่จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ได้แก่ World Economic Forum (WEF) International Institute for Management Development (IMD) และ World Bank ที่จัดอันดับความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business) ซึ่งในการประเมินความสามารถในการแข่งขันของประเทศนั้น มีการเปรียบเทียบข้อมูลสำหรับปัจจัยและตัวชี้วัดต่าง ๆ มากมาย ซึ่งข้อมูลบางประเภทประเทศไทยยังไม่สามารถจัดเก็บได้อย่างเป็นระบบหรือเป็นไปตามรูปแบบและแนวทางที่องค์กรระหว่างประเทศเหล่านั้นใช้ประเมิน ส่งผลให้การประเมินความสามารถในการแข่งขันของประเทศไม่ได้สะท้อนความเป็นจริง และทำให้อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไม่ได้อยู่ในอันดับที่ควรจะเป็น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่เป็นระบบและจริงจัง เพื่อตอบสนองทั้งการจัดอันดับของสถาบันระหว่างประเทศต่างๆ และต่อการกำหนดแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่ตรงจุดตรงประเด็น

๖.๓.๒ แผนงานการวิเคราะห์คาดการณ์แนวโน้มอนาคตและผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (Strategic Foresight / Trend and Future Analysis) เป็นแผนงานเพื่อนำข้อมูล เครื่องมือ และแบบจำลองที่ได้รับการพัฒนาในแผนงานที่ ๑ (ข้อ ๖.๓.๑) มาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์วิจัยเพื่อประเมินและคาดการณ์สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มของบริบทต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งผลกระทบจากนโยบายการพัฒนาที่มีการดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาหรือพลิกโฉมโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในอนาคตระยะยาว ประกอบด้วย ๒ โครงการ วงเงินงบประมาณ ๑๖๐ ล้านบาท ได้แก่

๑) โครงการวิเคราะห์ภาพอนาคต (scenario) ของการเปลี่ยนแปลง อันเป็นผลจากการดำเนินนโยบายสำคัญของรัฐบาล เช่น จากโครงการ EEC การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ชายแดน ซึ่งจะทำให้สามารถคาดการณ์สภาพการณ์และโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตที่จะเปลี่ยนแปลงไป และนำไปสู่การกำหนดทางเลือกนโยบายหรือแนวทางแก้ไขปัญหาหรือรองรับการพัฒนาในระยะต่อไปได้อย่างเหมาะสม และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และก่อให้เกิดผลกระทบในทางที่ดีในวงกว้างต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว

๒) โครงการวิเคราะห์ภาพอนาคต (scenario) ของการเปลี่ยนแปลง อันเป็นผลจากบริบทและเทคโนโลยีใหม่ๆ ในโลก ซึ่งจะเป็นการคาดการณ์และประเมินผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในบริบทโลกในมิติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยี การเมือง การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความร่วมมือระหว่างประเทศ พลังงาน โครงสร้างประชากร บทบาทของภาคประชาชน เป็นต้น ซึ่งบริบทต่างๆ เหล่านี้จะส่งผลต่อการกำหนดตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning) ของประเทศไทยในประชาคมโลก รวมทั้งการกำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนาประเทศไปสู่ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์นั้นด้วย

๖.๓.๓ แผนงานการการออกแบบและการพัฒนานโยบายสาธารณะ (Policy Design and Development) เป็นแผนงานเพื่อนำข้อมูล เครื่องมือ และแบบจำลองที่ได้รับการพัฒนาในแผนงานที่ ๑ (ข้อ ๖.๓.๑) และผลการศึกษาวิเคราะห์วิจัยในแผนงานที่ ๒ (ข้อ ๖.๓.๒) มาใช้ในการออกแบบนโยบายหรือจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาประเทศในระยะยาว เพื่อให้ สศช. นำเสนอต่อรัฐบาล โดยคาดว่าจะดำเนินการประมาณ ๓-๔ นโยบายที่มีผลกระทบสูงในแต่ละปี เบื้องต้นประกอบด้วย ๓ โครงการ วงเงินงบประมาณ ๒๕๐ ล้านบาท ได้แก่

๑) โครงการพัฒนานโยบายสร้างพื้นที่เติบโตทางเศรษฐกิจใหม่ของประเทศ เช่น โครงการพัฒนาเมืองอัจฉริยะที่มีการเติบโตและมีความสามารถในการแข่งขันสูง (Growth/Competitive/Smart City) การสร้างและพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจแห่งใหม่ (New Economic Corridor) เพื่อกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจในภูมิภาคและลดความเหลื่อมล้ำ ซึ่งจะช่วยให้สามารถวางรากฐานสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนพื้นฐานการพัฒนาเชิงพื้นที่ในอนาคตได้อย่างชัดเจนโดยมีการพิจารณาความเหมาะสมและเป็นไปได้ที่รอบด้าน

๒) โครงการออกแบบนโยบายพัฒนาสาขาการผลิตและบริการที่จะเป็นหัวรถจักรของการเติบโตทางเศรษฐกิจใหม่ (New Engine of Growth) ของประเทศ และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน ปัจจุบันปัญหาของนโยบายพัฒนาภาคการผลิตและบริการของไทยคือ การกำหนดนโยบายแบบแยกส่วนระหว่างภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ เนื่องจากมีกระทรวงเจ้าภาพที่แตกต่างกัน ยกเว้นสาขาบริการบางสาขาที่ไม่มีกระทรวงเจ้าภาพชัดเจน ก็จะทำให้การพัฒนาไม่ต่อเนื่องและไม่มีทิศทางที่ชัดเจน ปัญหาเหล่านี้เป็นข้อจำกัดสำคัญของการสร้างมูลค่าเพิ่มและยกระดับห่วงโซ่มูลค่าของภาคการผลิตและบริการของประเทศ โครงการนี้จึงมุ่งวิเคราะห์และออกแบบนโยบายพัฒนาภาคการผลิตและบริการแนวใหม่ ที่มีบูรณาการตั้งแต่ภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ เพื่อให้นโยบายมีความสอดคล้องกันและมีทิศทางที่เป็นเอกภาพ รวมทั้งคำนึงถึงการออกแบบกลไกในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวที่เหมาะสม สามารถสร้างการบูรณาการการพัฒนาได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพสูง

๓) โครงการทดลองขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาที่สำคัญ (Policy Sandbox) ในด้านปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เช่น ด้านทรัพยากร

มนุษย์ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ทั้งนี้การกำหนดประเด็นที่จะทดลองขับเคลื่อนและดำเนินนโยบายจะมีการกำหนดตามความสถานการณ์ ความเหมาะสม และความพร้อมในแต่ละช่วงเวลา โดยคาดว่าจะดำเนินการทดลองขับเคลื่อนได้ประมาณปีละ ๒-๓ นโยบายสำคัญ

๖.๓.๔ แผนงานค่าใช้จ่ายในการบริหารสถาบัน เป็นค่าใช้จ่ายในด้านเงินเดือน ค่าตอบแทนบุคลากรและคณะกรรมการบริหารสถาบัน ค่าดำเนินการวิจัย ค่าใช้จ่ายวัสดุใช้สอยและครุภัณฑ์ สำนักงาน ค่าสาธารณูปโภค เป็นต้น โดยประมาณการค่าใช้จ่ายปีละ ๒๐ ล้านบาท รวม ๘๐ ล้านบาทในระยะเวลา ๔ ปี

๖.๓.๕ สศช. ได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๑ ที่ให้ส่วนราชการจัดทำรายละเอียดข้อมูลที่หน่วยงานของรัฐต้องเสนอพร้อมกับการขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๗ ของพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีแล้ว (รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓)

สรุปประมาณการค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินโครงการเสริมสร้างขีดความสามารถของ สศช. จำนวน ๑,๐๐๐ ล้านบาท สำหรับการดำเนินการ ๔ ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕) ปรากฏในตารางด้านล่าง

แผนงานเสริมสร้างขีดความสามารถของ สศข. 1,000 ล้านบาท (ในช่วงระยะครึ่งหลังของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 - 2562-2565)

	งานโครงการ	งบประมาณ				
		2562	2563	2564	2565	รวม
1	การสร้างฐานสำหรับการวิเคราะห์ภัยด้านเศรษฐกิจและสังคมเชิงลึก (Intelligence)	120	130	130	130	510
	1.1 โครงการพัฒนาเครื่องมือ/ระบบสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบายทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA)	30	40	40	40	150
	1.2 การพัฒนาระบบเตือนภัยทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่มีรองรับพลวัตที่รวดเร็วแม่นยำ และมีประสิทธิภาพสูง	10	10	10	10	40
	1.3 โครงการจัดทำข้อมูลเชิงลึกและเครื่องมือการพัฒนาแบบจำลองด้านเศรษฐกิจและสังคมในภาพรวมและรายสาขา ที่มีลักษณะเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างประเทศ (International Benchmarking) มีการเจาะลึกเชิงโครงสร้างการผลิต แรงงาน สภาพปัญหารายสาขาของภาคการผลิตและบริการสำคัญของประเทศต่างๆ ในโลก ข้อมูลเทคโนโลยีเชิงลึกและผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในมิติต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น ข้อมูลและแบบจำลองระบบการคมนาคมขนส่ง (Transportation Model) ข้อมูลปัจจัยการผลิตระดับภูมิภาค (Regional Input-Output)	40	40	40	40	160
	1.4 โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้และทักษะด้าน Strategic Foresight Analysis, System Thinking/System Dynamics และการใช้เครื่องมือใหม่ๆ ในการวิเคราะห์และขับเคลื่อนนโยบาย เช่น Policy Lab, Future Lab เป็นต้น	20	20	20	20	80
	1.5 โครงการพัฒนาข้อมูลและตัววัดเพื่อการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ	20	20	20	20	80
2	การวิเคราะห์คาดการณ์แนวโน้มอนาคตและผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (Strategic Foresight / Trend and Future Analysis)	40	40	40	40	160
	2.1 โครงการวิเคราะห์ภาพอนาคต (scenario) ของการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลจากการดำเนินนโยบายสำคัญของรัฐบาล เช่น โครงการ Southern Economic Corridor (SEC) การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน	20	20	20	20	80
	2.2 โครงการวิเคราะห์ภาพอนาคต (scenario) ของการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลจากบริบทและเทคโนโลยีใหม่ๆ ในโลก	20	20	20	20	80
3	การออกแบบและการพัฒนานโยบายสาธารณะ (Policy Design and Development) (ประมาณ 3-4 นโยบายที่มีผลกระทบสูงในแต่ละปี)	60	65	65	60	250
	3.1 โครงการพัฒนานโยบายสร้างพื้นที่เติบโตทางเศรษฐกิจใหม่ของประเทศ เช่น โครงการพัฒนาเมืองอัจฉริยะที่มีการเติบโตและมีความสามารถในการแข่งขันสูง (Growth/Competitive/Smart City) การสร้างและพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจแห่งใหม่ (New Economic Corridor) เพื่อกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจในภูมิภาคและลดความเหลื่อมล้ำ	20	25	25	20	90
	3.2 โครงการออกแบบนโยบายพัฒนาสาขาการผลิตและบริการที่จะเป็นเครื่องจักรการเติบโตทางเศรษฐกิจใหม่ (New Engine of Growth) ของประเทศ โดยต้องพิจารณาทั้งระบบของโครงสร้างการผลิตและบริการ และระบบสินค้า/สาขาบริการเป้าหมายที่ชัดเจน และมาตรการที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม	20	20	20	20	80
	3.3 โครงการทดลองขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาและปรับโครงสร้างในระยะยาวของประเทศ ทั้งด้านทรัพยากรมนุษย์ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่พลิกโฉมการพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว	20	20	20	20	80
4	ค่าใช้จ่ายในการบริหารสถาบัน	20	20	20	20	80
	รวม	240	255	255	250	1,000

๗. ข้อเสนอของส่วนราชการ

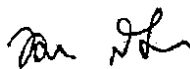
สำนักงานฯ ขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบโครงการเสริมสร้างศักยภาพของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังนี้

๗.๑ เห็นชอบข้อเสนอโครงการเสริมสร้างศักยภาพของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกรอบงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนสำหรับดำเนินการตามข้อเสนอโครงการดังกล่าว ในช่วงระยะครึ่งหลังของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕) จำนวน ๑,๐๐๐ ล้านบาท

๗.๒ เห็นชอบให้มีสถาบันนโยบายสาธารณะและการพัฒนา (Institute of Public Policy and Development) ในรูปแบบสถาบันภายใต้มูลนิธิพระยาสุริยานุวัตร เป็นหน่วยงานดำเนินโครงการเสริมสร้างศักยภาพของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตามข้อ ๗.๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายทศพร ศิริสัมพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โทร. ๐ ๒ ๒๘๐ ๔๐๘๕ ต่อ ๕๖๐๔

โทรสาร ๐ ๒ ๒๘๒ ๑๔๗๕

Email: piyanit@nesdb.go.th